

עבודת

דעה אהר
אלקין אביך
ועבדהו

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

פטרון מערכת דעהו:

נתנדב לע"נ הרה"ח זאב ב"ר משה ע"ה
וזו' האה"ח מרת פעריל ב"ר טובי' ע"ה

גליון קנט - פרשת ויחי - שנת תשפ"ד

מסילת ישרים

שיעורי השקפה ומוסר בדרך החסידות

זה דודי וזוה רעי:

א לויטערע נשמה
שפירט נאטורליך א
תענוג אין עבודת ה'

עמוד ה'

משנת החסידות

שיעורים בספר התניא פרק נא
שיעור קטו - א (פרשת תצוה תשס"ב)

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

א. למען דעת כל עמי הארץ: כל הבריאה היא התגלית 'בפועל' של הבורא יתברך

ההבדל בין העליונים והתחתונים אינו אלא בכמה שמתגלה בהם אור האין סוף | בריאת כל העולמות כדי שייצאו כוחותיו של הקב"ה מכח אל הפועל | עיקר החידוש בבריאה: 'כשם שהוא שלם בבלי גבול, כך הוא שלם בגבול' | רק הטוב הוא מציאות אמיתית, והרע כלל אינו מצוי באמת | 'חיים' ו'מות' הם 'מציאות' ו'העדר מציאות' | כיון שהשי"ת הוא מציאות של טוב בלבד, אין הרע נחשב בגדר מציאות כלל

ב. ואין זולתך: פיתוי הרע בזמן הזה לדמות כאילו היא מציאות אמיתית

לעיתיד לבוא יתגלה שאין לרע מציאות אמיתית | כעת הרע נראה כאילו היא איזו מציאות, בכדי שתהיה בחירה חפשית | עונש הגיהנום ע"ד 'תיסרך רעתך' | הגיהנום הוא מקום של היפך המציאות | שמות הגיהנום מורים על כך | הגיהנום נקרא 'חושך' - על שם העדר המציאות | האור הוא בריאה הראשונה, ולכן נחשב כשורש כל המציאות שבעולם | מהות העונש - כניסת הנשמה לאי-מציאות שנברא ע"י מעשיה הרעים | דבר זה הוא היפך מהות נשמה הנמשכת ממקור המציאות האמיתית

ג. אוהבי ה' שנאו רע: מציאות הרע גורמת עצבות וטעם מיתה

טבע העבירה לגרום ולעורר עצבות | עצבות הוא כמו טעם מיתה | אילו היה גלוי לכל את העצבות הנמשכת מעבירה היתה מבטלת את הבחירה | על כן מסתיר היצה"ר את השייכות בין העבירה לעצבות | באמת אין אפשרות לקבל תענוג ושמחה כי אם מצד הטוב

א.

למען דעת כל עמי הארץ: כל הבריאה היא התגלית 'בפועל' של הבורא יתברך

במדות דיליה בכל מדה ומדה וכו', דאי לא יתפשט נהוריה על כל בריין, איך ישתמודעון ליה, ואיך יתקיים (ישעיה ו, ג) מלא כל הארץ כבודו.

עיקר הגילוי שבבריאה: 'כשם שהוא שלם בבלי גבול כך הוא שלם בגבול'

[ועומק הדבר שרצה הקב"ה בבריאת כל הנבראים, הוא שרצה כביכול שיבוא לידי התגלות הענין המבואר בדברי הראשונים (כתשובות השאלות לר' עזריאל מגירונא רבו של הרמב"ן) 'כשם שהוא יתברך שלם בבלי גבול, כך הוא שלם [אפילו] בגבול', והיינו שאע"פ שודאי שאור האין סוף אינו נגבול בשום גבול, אעפ"כ הוא נמצא גם במקום הגבול, בדיוק כמו שהוא נמצא בלמעלה מן הגבול, והוא כולל גם את ענין ה'גבול' כמו שהוא כולל את ה'בלי גבול', שאם אי אתה אומר כן, נמצאת מחסר שלימותו.]

מתגלה בהם; שלמעלה בעליונים מופיע הוא יתברך ביתר התגלות ובתוקף רב, יותר ממה שהוא מתגלה כאן למטה שהתחתונים אינם מקבלים בגילוי כל כך כי אם דרך מחיצות של הסתרים ולבושים רבים מאד.

בריאת כל העולמות - מפני שרצה הקב"ה שיתגלו כוחותיו מכח אל הפועל

והנה באמת כל ענין בריאת העולמות כולם וכל הנמצא בהם, עניינם הוא: מה שרצה הבורא ב"ה להביא את מדותיו לידי התגלות כביכול, והיינו לומר שכל התהוות העולמות והנבראים הוא ענין הגילוי והציאה לאור של דברים שהיו עד עתה במצב של 'בכח', כמו גודל כוחו ויכלתו וכן חכמתו וחסדו וגבורתו וכו', והקב"ה רצה להוציאם ולגלותם שיבואו לידי 'בפועל', ומכך נתהוו כל הנבראים, וכמו שאמר הרע"א מהימנא (וה"ק ח"ב מב): 'ביגין דישתמודעון ליה

כתב התניא בפרק נא, וז"ל: והנה מהותו ועצמותו של אין סוף ב"ה שוה בעליונים ותחתונים וכו', וההבדל שבין עולמות עליונים ותחתונים הוא מצד המשכת החיות אשר אין סוף ב"ה ממשיך ומאיר בבחי' גילוי מההעלם להחיות העולמות והנבראים שבהם, שהעולמות העליונים מקבלים בבחי' גילוי קצת יותר מהתחתונים וכו', והתחתונים אפילו הרוחניים, אינם מקבלים בבחי' גילוי כל כך, רק בלבושים רבים אשר אין סוף ב"ה מלביש בהם החיות והאור אשר ממשיך ומאיר להם להחיותם, עכ"ל.

ההבדל בין העליונים והתחתונים אינו אלא מצד דרגת ה'התגלות' של אור האין סוף

היוצא מדבריו ז"ל בקוצר אמרים, שבאמת אין שום חילוק והבדל בין החיות אשר האור אין סוף ממשיך ומאיר לתוך העולמות העליונים להחיות אותם והנבראים שבהם, לבין החיות הנמשך לעולמות התחתונים, כי בכלם שורה אותה דרגה של מהותו ועצמותו יתברך בשוה, וכל ההבדל שביניהם הוא רק מצד הגילוי, איך הוא יתברך

פטרון הגליון - טבת

נתנדב ע"י ידידנו הנכבד

מוה"ר מרדכי גאלדמאן הי"ו

זכות הפצת התורה יעמוד לו ולכל משפחתו

כל ענין בריאת העולמות כולם וכל הנמצא בהם, עניינם הוא: מה שרצה הבורא ב"ה להביא את מדותיו לידי התגלות כביכול, והיינו לומר שכל התהוות העולמות והנבראים הוא ענין הגילוי והיציאה לאור של דברים שהיו עד עתה במצב של 'בכח', כמו גודל כוחו ויכולתו וכן חכמתו וחסדו וגבורתו וכו', והקב"ה רצה להוציאם ולגלותם שיבואו לידי 'בפועל', ומכך נתהוו כל הברואים

~

מאחר שביארנו שכל העולם כולו וכל הנבראים שבתוכו אינם אלא התלבשויות והתגלויות בפועל לאור האין סוף, הרי שהקב"ה עצמו כביכול הוא לבדו המקור והשורש לכל ומציאות שישנם בעולם. וממילא כיון שהש"ת הוא מציאות הטוב, ומקור לכל הטוב, ואי אפשר לכנות בו שום ענין של מציאות רע ח"ו, אם כן אין מקום כלל בעולם למציאות הרע

השורה ומלוכש במקום הגבול הוא מאוחד ממש עם אור האלקי הנמצא למעלה מן הגבול, ואין שום מעלה ורבותא באלקות שאינו מתלבש בגבול, כי אין כאן אלא אחדות אחת של 'הוי"ה אחד'. ולצורך זה הלביש הקב"ה את אורו הגדול בתוך הלבושים והגבולים של העולם הזה הגשמי, וכאשר אנו עובדים אותו בהיותנו בגוף ובמצוות מעשיות, הרי מתגלה שהקב"ה שורה גם בגבול ובגשמיות ודוקא משם אפשר להדבק בו ביותר שאת.

כל הנבראים הם גילויים 'בפועל' של אור האין סוף עכ"פ נמצא שכל ריבוי העולמות וכל הנבראים שאנו רואים בעינינו, כולם הם המשכות וגילויים של פרטי ענייני אלוקות שרצה הקב"ה לגלותם ולהוציאם מכח אל הפועל, והם באו לידי גילוי ע"י התהוות הברואים האלו. וכגון שכמה נבראים הם בעיקר התלבשות לגודל חכמתו של הקב"ה, כי נמצא בהם בינה יתרה המורה על שגב מעלת החכמה של מי שהשפיע זאת להם. ומאידך ישנם נבראים אחרים המורים ביותר על גודל חסדו של הש"ת המתפשט לאין שיעור וערך וכו' וכו', כי כל המידות והעניינים המתגלים בברואים עצמם, כולם הם התגלות ה'בפועל' של האור אין סוף, שרצה לגלות ולהוציא את כוחותיו יתרוך, והם באו לידי פועל בתוך עולמו שברא כרצונו.

רק 'טוב' מכונה בשם מציאות, ואילו הרע איננו נחשב למציאות כלל והנה ע"פ מה שנתבאר שכל הנבראים כולם וכל

הנמצא בעולם אינם אלא ההתגלות בפועל של אור האין סוף ב"ה, בזה יובן מה שרק מציאות ה'טוב' נקראת בשם מציאות, ואילו הרע איננו מוגדרת כלל כמציאות, אלא כהעדר המציאות, כדבר שכלל אינו קיים.

'חיים' ו'מות' מורים על 'מציאות' ו'העדר מציאות' וכמו שנאמר בתורה (דברים ל, טו) 'ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע', הרי ששיטת הכתוב את הטוב לחיים, ואת הרע אל המות. והנה חיים ומות מורים על ענין המציאות והעדר המציאות, כי כל דבר וחפץ המצוי וקיים - נקרא שיש לו חיים, וגם הדומם שבפשטות אין לו חיות, מכל מקום יש לו חיות של דומם, שבמציאותו הנמוכה הרי הוא מצוי ועומד. [ובעומק הדברים אכן יש לו חיות רוחנית ממש, רק היא נעלמה ונסתרת מאוד, וכידוע שאין שום בריה שבפעולם שאין לו חיות מאיזה ניצוץ אלקי, ורק מכך הוא מצוי ומתקיים]. ואילו מיתה הינו היא העדר המציאות, כי מהותה של מיתה הינו שנאמר על איזה דבר שכבר איננו נמצא כלל, וכלשון חז"ל 'מת ובטל ועבר מן העולם'.

[שורש הדברים בזה"ק (אדרא רבא קלה): ואי תימא והכתיב וימת וימת דאתבטלו לגמרי, לאו הכי, אלא כל מאן דנחית מדרגא קדמאה דהוה ביה, קרינן ביה מיתה, עכ"ל. הרי שהקושיא היתה שם מצד זה שפירושה של מיתה היא ביטול גמור והעדר המציאות בתכלית. ותירץ הוזה"ק דלאו הכי, כי בהשאלה נקראת גם כל ירידה במדרגה

ב.

ואין זולתך: פיתויי הרע בזמן הזה לדמות כאילו היא מציאות אמיתית

בשם 'מיתה'. ובוה יובן, שאף שבמיתת הגוף הרי הוא עודנו נמצא ומוטל לפנינו, ואיך נקרא זאת בשם 'מיתה' מאחר שלא נתבטלה מציאותו מכל וכל. אלא שזו איננה מיתה לגמרי בכל גדרי מיתה, אלא רק מיתה ונפילה ממדרגת 'מדבר', לומר שמעתה אין הגוף חי בדרגת מדבר רק במדרגת 'דומם'.

את החיים ואת הטוב, את המות ואת הרע והנה ממה שתלתה התורה את הטוב במציאות החיים ואת הרע בגדר המות, מבואר שרק הטוב נחשב למציאות אמיתית, ואילו כל ענין הרע ההווה בעולם איננו נחשב כלל באמת בגדר מציאות אלא כמות ייחשב. והטעם בזה יובן ע"פ האמור.

כיון שהש"ת הוא מציאות של טוב בלבד אין הרע נחשבת בגדר מציאות כלל

כי מאחר שביארנו שכל העולם כולו וכל הנבראים שבתוכו אינם אלא התלבשויות והתגלויות בפועל לאור האין סוף ב"ה, הרי שהקב"ה עצמו כביכול הוא לבדו המקור והשורש לכל דבר ומציאות שישנם בעולם. וממילא כיון שהש"ת הוא מציאות הטוב, ומקור לכל הטוב, כנאמר 'טוב הוי"ה', ואי אפשר לכנות בו שום ענין של מציאות רע ח"ו, אם כן אין מקום למציאות הרע כלל בעולם, שהרי מאחר שהש"ת אינו אלא טוב בלבד, והוא הוא מקור ושורש לכל המציאויות, שוב אין מקום לומר על דבר שאיננו טוב שיהא נחשב למציאות אמיתית.

אל עלינו להתפעל מפיתויי היצר ואכן זו היא עבודתנו וחובתנו שלא להתפעל ממנו, ושלא להניח את חושינו לקבל את השקר שרוצה היצור הרע להנחיל לנו ולהשריש בנו, רק להכיר ולזכור את האמת שאין מקום כלל לכל כזביו ואחיות עיניים שלו, וכדברי החובות הלבבות שם 'על כן אל יבהילך דברו - ואם עצמו חייליו, ואל יפחידך עניינו - ואם רבו עוזריו, וכמה היא קרובה מפלתו ואיבודו מהר אם תרגיש לחולשתו'.

עונש הגיהנום ע"ד 'תיסרדך רעתך' והנה על פי הדברים האלה יובן ענין העונש הניתן למי שכן נכשל רח"ל ונפל לרשת היצר הרע, שנודע שהעונש על החטאים הוא הנפילה בגיהנום. ועומק ענין עונש הגיהנום יבואר היטב ע"פ האמור.

והוא, שכלליות ענין עונש הגיהנום הוא על דרך שכתוב (ירמיה ב, יט) 'תיסרדך רעתך', כלומר שיעקר היסורים שמקבל האדם עבור חטאותיו, אין זה רק כעונש אשר הש"ת נותן לו כגמולו וכמעשה ידיו, אלא הוא התוצאה של הרעה עצמה שעשה וגרם בפעולותיו, כי שורש הרע עצמו הוא המעניש את האדם.

ואינו אלא דמיון ואחיות עיניים ממש, הרי לא היו הם פונים אליו כלל, ולא היה מקום כלל לכל התאוות הרעות ולכל המעשים הרעים הנובעים ממקור הרע, כיון שהיו כולם מרגישים בחוש ממש איך שאין להם חשיבות וערך עצמי כלל. ולכן הניח הקב"ה מקום לצד הרע והטומאה שייצגו את עצמם כאילו הם מציאות של אמת, וכאילו הם אכן נחשבים לדבר ממשי ואמיתי, ועל ידי זה יפתו בני אדם אחרים ויצודם במצודם, וכדבריו הנודעים של החסיד בעל חובות הלבבות (שער יחוד המעשה פרק ה) 'כי עיקר כוונתו [של היצר] לאמת השקר, ומגמת חפצו להעמיד הכזב'.

רק לעתיד לבוא נשיג בשלימות שאין לרע מציאות אמיתית

אמנם על אף שכאמור זהו אכן אמת ויציב ונכון שהרע אינו מציאות כלל, וכל כולו איננו אלא העדר מציאות, מכל מקום בזמן הזה קודם התיקון השלם אין הדבר גלוי ונראה לחוש הראות. והוא סוד כמוס שנשיג אותו בשלימות רק לעתיד לבוא, בעת שיעביר הקב"ה רוח הטומאה מן הארץ ותסיר ממשלת זדון מכל העולם, אזי נראה בחוש איך שכל הרע לא קיים כלל, ואיננו חשוב בגדר מציאות כלל.

הרע מעמיד עצמו כמציאות כדי שתהיה בחירה חפשית

אך לעת עתה שעדיין ישנה בחירה בין טוב לרע בעולם, אי אפשר להשיג ולהבין בשלימות איך ייתכן שהרע איננו קיים כלל. והטעם הוא, לפי שהניח הקב"ה מקום לסט"א ולכל כוחות הרע ונתן להם רשות שיעמידו את עצמם כאילו הם אכן מציאות קיימת ודבר אמיתי, כדי שיהיה בעולם מקום לבחירה חופשית ולקבלת שכר ועונש. כי אילו היו כל בני האדם רואים ומשיגים את דבר האמת והצדק שאין לו לרע מציאות אמיתית כלל,

פרק נ"א

וְהַתְּחַתּוֹנִים אֶפְלוּ הָרוּחַנִּים, אֵינָם מְקַבְּלִים בְּחִינַת גְּלוּי פֶלֶא
 כִּי, רַק בְּלְבוּשֵׁים רְגִים, אֲשֶׁר אֵין סוּף בְּרוּף הוּא מְלַבֵּשׁ בָּהֶם
 הַחַיּוֹת וְהָאוֹר אֲשֶׁר מְמַשֵּׂה וּמְאִיר לָהֶם לְהַחְיוֹתָם. וְכֵן פֶּה
 עֲצָמוּ וְנִבְרוּ הַלְבוּשִׁים אֲשֶׁר אֵין סוּף בְּרוּף הוּא מְלַבֵּשׁ וּמְסַתֵּיר
 בָּהֶם הָאוֹר וְהַחַיּוֹת, עַד אֲשֶׁר בָּרָא בּוֹ עוֹלָם הַזֶּה תְּחַמְרִי וְתַגְשָׁמִי
 מְמַשׁ, וּמְתַהוֹ וּמְתַחַו וּבְחַיּוֹת וְאוֹר, אֲשֶׁר מְמַשֵּׂה וּמְאִיר לוֹ
 אוֹר, הַמְלַבֵּשׁ וּמְכַסֶּה וּמְסַתֵּיר בְּתוֹךְ הַלְבוּשִׁים הַרְבִּים וְהַעֲצוּמִים
 הַמְעֲלִימִים וּמְסַתֵּרִים הָאוֹר וְהַחַיּוֹת, עַד שְׁאֵין נִרְאָה וְנִגְלָה שׁוּם
 אוֹר וְחַיּוֹת

כי הנה מקום הגיהנום הוא מקום של היפך כל המציאות שישנה, שהרי שורש כל המציאות שבעולם הוא הקב"ה בעצמו כנ"ל, והגיהנום הוא מקום של ההסתר הכי גדול שישנו על אלקות, והיינו שאין המציאות האמיתית של מי שאמר והיה העולם ניכרת שם כלל, ואין בו שום הכרה בבורא ית' שהמציא כל המציאות מעצם מציאותו. וכיון ששורה שם הסתר גמור על אלוקות מקור כל המציאות, נמצא שהוא הסתירה הכי גדולה לכלל המציאות.

שמות הגיהנום מורים על כך

ומהאי טעמא מצינו שהגיהנום נקרא בכמה מיני שמות המורים על העדר וביטול המציאות, שמנאום חז"ל בגמ' (עירובין יט.) כגון אבדון, באר שחת, צלמות, וכדומה. כי אכן זהו כל מהותו ומציאותו, שהוא מקום ציה וצלמות היפך המציאות האמיתית שהוא הקב"ה בעצמו.

הגיהנום נקרא 'חושך' - על שם העדר המציאות

וכמו כן נקרא הגיהנום מקום של חושך (ראה שם בגמ' שילפינו מפסוק (תהלים קו, י) 'יושבי חושך וצלמות'), שלכאורה יש להבין מאי נפקא מינה בזה אם חושך שם או אור, כי גם באור יומם אפשר לסכול צער רב ופורענות מזכרת עוון. אלא שרמזו לנו בזאת חז"ל שמהות הגיהנום היא כמהות החושך. שכמו שחושך איננו מציאות מצד עצמו, אלא הוא רק העדר מציאות האור, כי גדר החושך הוא רק זאת שאין כאן אור וממילא שורה החושך, וכדחזינון שכשיש מצב של חושך אין צריך השתדלות כלל להסיר אותו ע"י פעולות ודברים, אלא ע"י הבאת האור ממילא מתגרש החושך, ואין

נעשה שם ערוביאי של אור וחושך, אלא מעט אור דוחה הרבה מן החושך. כי כל מהות החושך איננו מציאות כלל, והוא רק העדר מציאות, ועל כן כשמופיע האור שהוא אכן מציאות, ממילא הוא מאיר בתוקפו בלא שום גרעון.

האור הוא שורש כל המציאות שבעולם

וכן חזינון שהדבר הראשון שברא הקב"ה בעולם היה מציאות האור, וכמו שנאמר בברייתא יום הראשון (בראשית א, ג) 'ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור', הרי שהאור הוא ראשית כל הבריות בעולם, וכיון שכן, החושך שהוא ההיפך ממנו הוא העדר המציאות.

ומעתה אפשר לכנות כל מציאות בשם 'אור', וכל דבר שהוא היפך מציאות נוכל לקרותו בשם 'חושך'. ומאחר שאמרנו שהגיהנום הוא מקום של אי-מציאות, שפיר הוא מקום של חושך ציה וצלמות.

קבלת העונש - כניסת הנשמה לאי-מציאות שנברא ע"י מעשיה הרעים

והנה האדם שנכשל בעבירה ח"ו, והרבה את שלטון הרע בעולם, הרי פעל במעשיו התחדשות של מציאות כזו שאיננה באמת מציאות, והיינו שהוסיף בעולם ברואים כאלו שכל מהותם הם באמת 'היפך מציאות'. ועל כן זהו ממש עגשו של החוטא, שמכניסים אותו לתוך הגיהנום שהוא מקום של היפך המציאות, ושם הוא מקבל את העונש על חטאיו. וביותר, שמקום זה עצמו הוא הוא מה שברא הוא בכח עוונותיו, כי ע"י מעשי הרשע שעשה מכח התגברות היצר הרע שבקרבו, הרחיב הוא את גבולי רשות הגיהנום, והוסיף מקום של היפך המציאות בעולם, ולשם עצמו הוא נכנס להיענש על כל פעולותיו. ועל זה נאמר

ג.

אוהבי ה' שנאו רע: מציאות הרע גורמת עצבות וטעם מיתה

אין עצבות שורה אלא מתוך דבר עבירה

והנה כדרך שאמרנו שהש"ת הניח מקום לסט"א וחילולתיו להסתיר את הידיעה האמיתית הנזכרת - שאין לרע מציאות כלל, וכי כל קיומה היא רק אחיזה עינים ופיתוי היצר, וכל זה בכדי שיהא מקום לבחירה ולקבלת שכר ועונש, כי בלאו הכי לא היו בני אדם בוחרים כלל במעשי הרע. הכי נמי הוא בענין העצבות הנמשכת באמת בדרך ממילא מפעולת העוונות, שאף היא אינה אלא דמיון וחסרת מציאות אמיתית. ומכל מקום אין זה כל כך בגלוי, וישנה העלמה גדולה על זה, ואף גם זאת הוא מפני הטעם הנ"ל, כדי שלא ינטל כח הבחירה החופשית מבני אדם.

טבע חלק אלוך ממועל להתעצב בעשותו את הרע

כי הנה באמת הטבע הפשוט של כל חטא ועבירה קטנה או גדולה הוא להמשיך על האדם העושהו עצבות יגון ואנחה. שהרי כאמור האדם שהוא חלק אלקי ממועל הוא בריה אמיתית ומציאות של אמת, וממילא כאשר הוא מתפלש בעפרים ועוסק בעניינים של הבל ורעות רוח ושאין בהם שום טעם וחפץ, הרי מעצמו צריך הוא ליפול לתוך עצבות ונרש שחורה עד מאוד. וממילא היתה צריכה הנפש הטהורה להיגאל מכל המעשים

'תיסרך רעתך', כלומר שהרעה עצמה שברא האדם במעשיו, היא היא הגורמת לו את היסורים והעונש על עוונותיו.

דבר זה הוא סתירה הכי גדולה לנשמה הנמשכת ממקור כל המציאות

והנה דבר זה, להימצא בתוך עולם של היפך המציאות, הרי הוא היסורים הכי גדולים שרק שייך לנשמה. שהרי עצם הנשמה היא חלק אלקי ממועל, והיינו שנמשכת מהאור אין סוף ב"ה עצמו שהוא מקור כל המציאות והוא לבדו הוא המציאות הכי אמיתית שיש בעולם (ראה באריכות בגליון קמט), ונמצא שגם הנשמה שיש בה מטבע הבורא ב"ה הרי כל מהותה היא מציאות אמיתית ממש. והנה כאשר מכניסים אותה לתוך מקום של אי-מציאות, מקום שאין ניכר שם כלל את שורש כל המציאות - השי"ת, הרי זה מר לה מר, כי היא הסתירה הכי גדולה לכל מהותה ומציאותה.

יסורי הגיהנום - היפך מהותה וטבעה של הנשמה

והנה כל מהות היסורים היינו מה שבא על האדם דבר שהוא נגד טבעו, וק"ו שכאשר הוא בא למציאות שהוא היפך עיקר מהותו, שדבר זה גורם לו תכלית היסורים והצער עד לאין שיעור. וכגון שכאשר נכוה האדם בגחלת או באש ח"ו הרי הוא מרגיש אז יסורים נוראים וגדולים, והטעם כיון שמציאות האש סותרת את טבע מזוג של עור האדם, ועל כן היא גורמת אליו צער ויסורים.

והכי נמי יובן בדין בענין גודל העונש באש הגיהנום, שענין זה שכופין את הנשמה הטהורה להימצא במצב של היפך מציאות, שהוא כל כולו היפך טבעה ומזגה, הרי זה היסורים הכי גדולים שרק שייך שיבואו עליה.

החיות, ואיננה מציאות של אמת כלל. והנה אילו היה זה ברור לאדם, הרי לא היה לו מקום לבחור לעשות עון אשר חטא, שהרי אין לך בן אדם שיבחר במיתה עצמה בהיותו בדעתו השלמה, ונמצא שלא היה שום אדם עובר שום עבירה מימיו. ובטל כל ענין הבחירה וקיבול שכר ועונש.

ולכן אכן ניתנה רשות מלמעלה להעלים זאת מבני אדם, ויש אפשרות לבן אדם לדמות בעצמו ולפתות את נפשו שאפשר לקבל סיפוק והנאה גם מעשיית הרע ח"ו, וכאילו שיוכל צד הרע לתת לאדם איזה תענוג ושמחה אפילו לרגע.

באמת אין אפשרות לקבל תענוג ושמחה כי אם מצד הטוב

אך מכל מקום על אף שנתנו לו ליצר הרע מקום ורשות להעלים ולכסות את האמת, הנה אין זה משנה אותה כלל, כי האמת נשארת אמת, שרק הטוב בעצמו הוא מציאות האמיתית, ורק ממנו יכולים לקבל שמחה אמיתית ותענוג פנימי לנפש, וכמו שנאמר (משלי יג, ט) 'אור צדיקים ישמח'. ואילו החטאים והעוונות הם מציאות שוא, ואינם גורמים אלא עצבות ורעות רוח, וכסיום הפסוק 'ובר רשעים ידעך' - שנגרם ממנו חושך ולא אור, היפך והעדר מציאות.

נקודות:

והנה האדם שנכשל בעבירה ח"ו, והרבה את שלטון הרע בעולם, הרי פעל במעשיו התחדשות של מציאות כזו שאיננה באמת מציאות, והיינו שהוסיף בעולם ברואים כאלו שכל מהותם הם באמת 'היפך מציאות'. ועל כן זהו ממש עגשו של החוטא, שמכניסים אותו לתוך הגיהנום שהוא מקום של היפך המציאות, ושם הוא מקבל את העונש על חטאיו

~

על אף שנתנו לו ליצר הרע מקום ורשות להעלים ולכסות את האמת, הנה אין זה משנה אותה כלל, כי האמת נשארת אמת, שרק הטוב בעצמו הוא מציאות האמיתית, ורק ממנו יכולים לקבל שמחה אמיתית ותענוג פנימי לנפש, ואילו החטאים והעוונות הם מציאות שוא, ואינם גורמים אלא עצבות ורעות רוח

א.

צירוף פרשיות ויגש ויחי

ויחי יעקב בארץ מצרים וגו' (כו, כח).

תחלת פרשה זו באה כהמשך לסוף פרשת ויגש בלי הפסק ביניהם, וכתב רש"י על כך: 'למה פרשה זו סתומה, לפי שכיון שנפטר יעקב אבינו נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השעבוד שהתחילו לשעבדם, דבר אחר, שביקש לגלות את הקץ לבניו ונסתם ממונו'.

ויש לרמוז על כך בשמות אלו הפרשיות שהצטרפו ביחד על ידי הסתימה, כי 'ויגש' עם 'ויחי' הוא בגי' 'עין לב קין' עה"כ, שהם שלשת הדברים שנסתמו, ונרמזו בצירוף פרשיות אלו ביחד, שזה נהיה על ידי הסתימה, והוא בגי' 'גשן' וזהו מה שמסכים פרשת ויגש בפסוק (כו, כח) 'ויגש ישראל בארץ מצרים בארץ גשן'. וכן פסוקי שתי הפרשיות ביחד (ויגש קין, ויחי פ"ה) הם בגי' 'קין' עה"כ, כי על ידי צירוף שתי הפרשיות נהיה כאן כיסוי על הקץ, שיתגלה במהרה.

ב.

אחדות והתכללות יעקב ויוסף

ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה וגו' (כו, כח).

איתא בספ"ק אורה ישראל (ד"ה או יאמר) כי עיקר שנות הטובה של יעקב אבינו היו כאשר היה יחד עם בנו יוסף הצדיק, וזה היה במשך שתי תקופות בימי חייו, ושתיהן נמשכו למשך י"ז שנים כמנין 'טוב'. כי עד היות יוסף בן שבע עשרה שנה היה במחיצתו של אביו, ובסוף ימיו של יעקב היה שוב יחד עם יוסף במשך שבע עשרה שנה. וביאר עוד, כי יעקב אבינו הוא בחי' מדת התפארת המכוון כנגד היום השלישי בימי בראשית, והוא היום אשר 'הוכפל בו כי טוב', ולכן גם אצל יעקב היו שני פעמים אלו 'טוב' שנים, עיי"ש.

ויש להרחיב זאת עוד על פי דב"ק, כי הנה גם ביום השישי המכוון כנגד מדת היסוד, מדתו של יוסף הצדיק, נכתב בתורה ב' פעמים 'טוב'. כי כשם שהיו אלו 'טוב' שנים של יעקב עם יוסף, כך גם היו שנים של יוסף עם יעקב, וגם עניינו של יוסף הוא 'טוב' כפול. ויש לומר כי מה שנתבאר בגודל מעלת היות יעקב יחד עם יוסף, הוא כאשר שניהם נכללים זה מזה. ולכן יש בחי' אחת אשר יעקב כולל בו את יוסף, ויש בחי' אשר יוסף כולל בו את יעקב.

ולפי זה יש לומר, כי ה'טוב' הכפול של היום השלישי הוא כנגד הבחי' אשר יעקב הוא העיקר, ויוסף כלול בו וטפול אליו. וה'טוב' הכפול של היום השישי הוא כנגד הבחי' אשר יוסף הוא העיקר, ויעקב כלול בו וטפול אליו. וביזה יבאר ההבדל בין שני הפעמים שהיו י"ז שנים יעקב ויוסף ביחד, כי ב'טוב' השנים הראשונות היה יוסף בבית יעקב, והוא בחי' היום השלישי שבו נטפול יוסף אל יעקב, ואילו באותו 'טוב' שנים שהיה יעקב במצרים, היה הוא נמצא אצל יוסף וטפול אליו, כמו שמצינו בו שהשתחוה אליו ונהג בו כבוד, כי היו שנים אלו בבחי' יום השישי שבו טפל יעקב אל יוסף, ונמצא ביחד ד"פ 'טוב' שבג' 'חיים' וזהו 'ויחי יעקב'.

ג.

חילוקי השבטים אינם בעצם נקודת היהדות

וישתחו לך בני אביך (טז, ח).

כתב רש"י: 'על שם שהיו מונשים הרבה, לא אמר 'בני אביך' בדרך שאמר יצחק (כו, כט). ויש לבאר את הענין.

ונקדים בזה, כי הנה עצם היהדות תלויה ב'אם דוקא, אשר הנוגד לאם יהודית הוא יהודי. ואילו חילוקי השבטים תלויים באבות, כי כל אחד נמנה על שבטו 'למשפחותם לבית אבות'.

(במדבר א, כ). [והענין בזה נתבאר באריכות במקו"א, כי יסוד היהדות היא האמונה הפשוטה, ולכן היא תלויה באם שהיא בחי' אמונה. וגם על פי סוד הדברים, הרי אמונה היא בחי' נוק'. ואילו חילוקי הדרכים בעבודת ה', הוא דבר התלוי ועומד בהשגות ומהלכי השכל, ולכן הרי זה נתלה ונמשך אחר האב].

ולפי זה מבואר, כי הברור בין יעקב ועשו היה על עצם היהדות, אשר מיעקב אבינו השתלשלו כלל ישראל, ואילו עשו נדחה מן היהדות לגמרי. ולכן היה נצרך לדבר על 'בני אמו' של יעקב אבינו שייכנו לו, כי על נקודה זו התלויה באם היתה עיקר המערכה ביניהם. אבל השבטים הק' שנחלקו בדרכי עבודת ה', היה כל עניינם תלוי באביהם, ולכן אותם מכנים בשם 'בני אביך'.

ד.

כוחו המיוחד של חודש אדר

אוסרי לגנן עירה ולשורקה בני אתונן וגו' (טז, יא).

את התיבה 'עירה' קוראים כמו 'עירו', אבל כתיבתו היא 'עירה'. ועל ידי זה יוצא שם הוי"ה מסופי התיבות 'עירה' ולשורקה' בני אתונן, והוא הצירוף המכוון לחודש אדר. ובאמת הרי פסוק זה עולה על מלך המשיח וזמנו, כמו שרואים בתרגום ובתרגום יונתן. ואם כן הרי זה מורה על הכח הגדול של חודש אדר, שיש בו ענין שיכול להתהפך מן הגלות הגדולה ביותר עד להארה מן הגאולה העתידה ממש.

ואמרו חז"ל (פנינה יג) כי כיון שנפל הפור של המן על חודש אדר שמח שמחה גדולה וכו', כי סבר שבחודש זה יש חולשה למזלם של כלל ישראל, עיי"ש. אכן אילו היה משכיל להבין בצירוף שם הוי"ה המאיר בחודש זה, היה רואה כי צירוף זה נרמז בפסוק המורה על זמן הגאולה, ולא היה סובר להתגבר על כלל ישראל. ויש לומר כי המן שמע את קריאת זה הפסוק, אבל הבין כי הכתוב הוא 'עירו' כמו שהוא נשמע, ולא ידע את כתיבתו שהיא 'עירה' עם ה' בסוף, ולכן לא הבין כי צירוף השם של חודש אדר מרומז כאן. וזה נרמז במה שכתוב עליו 'הפיל פור הוא הגורל לפני המן' וגו' (אסתר ג, ט). כי 'עירו' הוא בגי' 'פור', לרמז כי בזה טעה המן בגורלו.

ויש לומר עוד, כי במה שעשה 'פור' נגד כלל ישראל, סבר כי יהיה בכוחו להתגבר לעומת הפסוק הזה המורה על הגאולה, שהרי 'פור' יעמוד לעומת 'עירו'. אבל באמת אפילו כמו שנכתב 'עירה', מתגברת הגאולה לעומתו, כי 'עירה' עם הכולל הוא לעומת 'פור'. וחודש אדר יש לו שייכות עם הוספת הכולל, שכן ידוע בשם הקדמונים (דבש לפי ג, יד בשם אהר"ק) על מה שכתוב בפרשתנו 'אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי (פ"ה ט) שזה נרמז בחשבון הגי', כי 'אפרים ומנשה' הוא כמנין 'ראובן ושמעון' עה"כ, ומכאן סמך להוספת הכולל בחשבונות הגימטריאות. הרי שיש שייכות מיוחדת למנשה ואפרים עם הוספת הכולל, ויש שיטה בסדר החודשים אשר חודש אדר הוא חודשו של אפרים [וזה נרמז במה שבידך אותו יעקב אבינו יצדו לרוב' (פ"ה טז), בחי' חודש אדר שזמולו דגים], ולכן בחודש זה בפרט מוסיפים את הכולל. ואכן 'אוסרי לגנן עירה' עה"כ הוא בגי' 'אפרים מנשה', ולכן ודאי שנצטרף את הכולל לתיבת 'עירה' להתגבר לעומת ה'פור' של המן.

עוד יש ברמז פסוק זה, כי 'עירה ולשורקה בני אתונן' הוא בגי' כל אותיות הא' ב' מלבד האות ג', וכאשר עשה המן את העין גבוה ממישים אמה' (אסתר ה, יד) צירף בזה את האות נ' גם כן. וזה היה בחודש ניסן שהוא זמן גאולה, והצירוף של חודש ניסן יוצא מן הפסוק 'שמחו השמים ותגל הארץ' (התהלים צו, יא) אשר תיבות אלו הם בגי' כל האותיות כולם. ולכן באותו החודש באה מפתחו, כאשר צירף גם את ה' לחודש אדר, והביאו למדרגת חודש ניסן.

ה.

ענין מה שלא נכתב שם הוי"ה בפרשיות אלו

לישועתך קייתי ה' (טז, ח).

איתא בספ"ק עבודת ישראל (בפרשת ד"ה לישועתך) כי בכל הפרשיות מקץ ויגש לא נאמר שם הוי"ה כלל, עד לפסוק זה. וכתב בטעם הדבר כי בפרשיות אלו התחיל כל ענין הגלות, ולכן נעלם שם הוי"ה כי הוא בחי' הסתר על רחמי ה'. ואילו הפסוק לישועתך קייתי ה' מרמז על הגאולה העתידה, לכן נתגלה שם הוי"ה המרחם עלינו הפודנו והגואלנו במהרה אמן'.

והנה הפעם האחרונה שנוכר שם הוי"ה בפרשת וישב, הוא בפסוק 'ואשר הוא עושה ה' מצליח' (טז, כט), ואחר פסוק זה ישנם עוד כ"ג פסוקים בפרשת וישב, ובפרשת מקץ יש קמ"ו פסוקים, ואחר כך בפרשת ויגש ישנם ק"ו פסוקים, ומתחלת פרשת ויחי עד הפסוק 'לישועתך קייתי ה' הם מ"ג פסוקים. ונמצא כי במשך שיי"ח פסוקים לא נזכר שם הוי"ה, ואחריהם בפסוק שיי"ט חזר השם להיזכר. ויש לרמז בזה, כי שיי"ח הוא בגי' 'קטגור', ואילו שיי"ט הוא בגי' 'סנגור' [בסוד מלאך מליץ אחד וגו' (אריב לג, טז), ואמרו חז"ל (שבת לב) כי אפילו סנגור אחד מתקבל כנגד המקטרגים הרבים, ולכן יתרון 'סנגור' על 'קטגור' הוא א']. והיינו אשר באותה תקופה התגברה מדת הדין והיה 'קטגור' על השבטים וכלל ישראל, ובפסוק לישועתך קייתי ה' נמתקו כל הדינים, ונמשכו סנגוריה ורחמים על בני ישראל.

ו.

תיקון גילוי סוד הקץ לפני הזמן

וישבע יוסף את בני ישראל לאמר, פקוד יפקוד אלקים אתכם והעליתם את עצמותי מזה (כ, כח).

יש לבאר למה כרך יוסף את בשורת הגאולה, יחד עם הבקשה להעלות את עצמותיו ממצרים.

ויש לומר כי עניינו של יוסף יש לו שייכות גדולה אל ענין הגאולה, שכן הוא בחי' 'משיח בן יוסף' אשר הוא חלק מסדר הגאולה. ולכן כל גדולתו של יוסף הצדיק, היא חלק מסדר הגאולה השלימה. וזהו ענין השנאה שנתעוררה עליו כאשר גילה את חלומותיו על גדולתו ומלכותו, כי גילה בזה חלק מסוד הגאולה. והגאולה היא ענין שנאמר עליו 'כי יום נקם בלבי וישגת גאולי באה' (ישעיה פ"ד, ז), ואמרו חז"ל 'מאי יום נקם בלבי, אמר רבי יוחנן ללבי גליתי לאבירי לא גליתי, רבי שמעון בן לקיש אמר ללבי גליתי למלאכי השרת לא גליתי' (ספדרין צ"ג), הרי שהוא צריך להיות סוד גדול, וכן נאמר לדניאל שנתגלה לו סוד הקץ 'סתום הדברים והתום הספר' (הניאל י"ד, ד). ולכן כאשר גילה יוסף את דבר גדולתו, הביא על עצמו קטרוגים גדולים. וזהו טעם מה שנאמר ויגער בו אביו (ל"ו, ט), כי דבר זה צריך להישאר סוד גדול, וצריכים לשמור אותו כסוד עד עת פקידה, ולכן 'אביו שמר את הדבר' (שם י"א). ובאמת מוצאים אצל שבט אפרים מבני יוסף שמעו בענין קץ גאולת מצרים ויצאו ממנה לפני הזמן (שפירי כ, יא), כי בני יוסף היו צריכים תיקון מיוחד בענין זה שלא לגלות את הקץ לפני הזמן.

ולכן השביע יוסף שלא יתחזקו עוד פעם בענין זה, לקחת את הגאולה בעצמם לפני הזמן, ולא יבואו שוב לירי מכירת יוסף וכל הקטרוגים. וזהו שאמר להם 'פקוד יפקוד אלקים אתכם' שימתינו עד שיפקדם הקב"ה, ורק אז יצאו ממצרים. וסיים ואמר כי על ידי זה יתוקן הפגם שנתפס בו בגלות את הסוד לפני הזמן, ולכן על ידי המתנתם יתקיים 'והעליתם את עצמותי' שיהיה לו עליה ותיקון, כאשר ימתינו על ידי דבריו עד שיפקדם הקב"ה.

זה דודי וזזה רעי:

א לויטערע

נשמה

שפירט נאטורליך

א תענוג אין

עבודת ה'

א. כרחם אב על בנים: די השפעה פון טאטן צום זון - איז מצד 'ישרות האדם'

וויילאנג א מענטש שפירט זיך ווי ער 'גיבט' פארן רבוש"ע - פעלט נאך אינעם 'קשר' | א טאטע שפירט זיך נישט ווי א 'געבער' צום קינד | א געזונטער טאטע ווערט נישט אויסגענוצט פון געבן פאר א קינד | טאמער א טאטע שפירט זיך איבערגעשטרענגט און זוכט בלויז יוצא צו זיין ידי חובתו - דארף ער א רפואה שלימה | דוגמא: ער וויל נישט צולערנען מיטן קינד | דוגמא: ער וויל נישט אוועקגעבן צייט און געלט פארן קינד'ס רפואה | ער איז געווארן פארדרייט פונעם 'אלקים עשה את האדם ישר' | אזא טאטע דארף ארבעטן אויף 'טהרה' אינעם זין פון מענטשליכקייט

ב. כמה לך בשרי: דער צמאון און השתוקקות פון אוהבי ה'

דער טבע פון א לויטערע נשמה - צו אויסגיין פון אהבה והשתוקקות צום רבוש"ע | ער דארף נישט קיין שר דערויף | ער זוכט אפילו נישט דעם גוטן געפיל פון 'געבן' | ער וויל בלויז האבן די זכיה צו מאכן א נחת רוח פארן רבוש"ע | טאמער מען שפירט נישט אזוי - פעלט אין 'טהרת הנפש' | צדיקים האבן געלעבט אין א וועלט פון אהבה | זייערע טייטשן און בחינות איז נישט געקומען פון שכל - נאר פון הארץ | זיי האבן ארויסגעגעבן עטוואס פון זייער הרגש | דוגמא: דאס ווארט פון הרה"ק מקארלין - 'אין לו דמיון' | דוד המלך האט טאקע נישט געטראפן קיין דמיון צו אהבת ה' | דערפאר האט ער מחדש געווען א ניי ווארט | ער האט זיך געשפירט ווי א מדבר וועלכע איז טרוקן פאר א טראפ וואסער | א חסיד'יש ספר ווייזט אונז די צורה פון אן אריגינאלן איד

ג. מתוך שלא לשמה: זיי מגלה דיין טיפע 'לשמה'

מיר זענען נישט אינגאנצן אויסגעשלאסן פון 'לשמה' | אין יעדע 'שלא לשמה' - ליגט א 'לשמה' | די נשמה איז געבליבן אריגינאל | זי לערנט 'לשמה' | אינדערוואכן איז זי באהאלטן | דערפאר הייסן חז"ל לערנען אפילו שלא לשמה | שבת איז די נשמה מער אפן | דעמאלט קען מען לערנען לשמה - לפי ערך | דערפאר זאגט מען שיר השירים | מען איז מגלה די 'אהבה בתענוגים' | מען דארף נישט קיין שכליות אנצוכאפן די אהבה | שכליות איז בלויז א הכנה דערצו | דער עיקר איז - זיך לאזן דערפון

א.

כרחם אב על בנים: די השפעה פון טאטן צום זון - איז מצד 'ישרות האדם'

נקודות:

"הדבק במדותיו" - דער רבנו של עולם האט אריינגעלייגט אין יעדן איד אזא סארט נפש וועלכע פארמאגט א געטליכער נאטור, וועלכע איז ענליך צו די מדות פון כביכול! דער תכלית פון א מענטש איז, צו ווערן א 'נותן', פונקט ווי דער רבנו של עולם איז א 'נותן'!

שטארק אנשטרענגען פאר מייע קינדער? איך בין דאך זיך שוין אזויפיל מטריח פאר מייע קינדער, איך ארבעט שוין א גאנצן טאג פאר פרנסה, כדי מייע קינדער זאלן האבן אלע זייערע צרכים, זיי זאלן האבן וואס צו עסן און וואו צו שלאפן, איך צאל אזויפיל געלט פאר שר לימוד, אז זיי זאלן קענען גיין אין חדר און אין ישיבה לערנען תורה. נו, וואס נאך וויל מען פון מיר?! איך האב שוין גענוג געטון, און יוצא געווען! איך בין נישט מחויב צו טון מער!"

דאס קינד איז קראנק בגוף, און דער טאטע בנפשו...

אדער לאמיר נעמען אן אנדערע דוגמא: א טאטע איז באשאנקען געווארן מיט א קינד, דאס קינד איז שוין אביסל עלטער און ליידער האט זיך געמאכט - עס זאל נישט פאסירן ביי קיין שום איד - אז מען האט אנטדעקט א מחלה ל"ע ביי דאס קינד. און די עסקנים זאגן פארן טאטן, אז ער מוז גיין מיטן קינד צו א גרויסן דאקטער אין דער אנדערער עק וועלט. וואס ווי פארשטענדליך, איז דאס פארבינדן מיט א שרעקליכן 'טלטול הגוף' און 'פיזור הנפש', ער מוז יעצט א האלב יאר זיצן דארט אין א ווייטע מדינה, ווייט פון זיין שטוב, ווייט פון זיינע קינדער, ווייט פון זיין פרנסה, ווייט פון זיינע חברים. און אפגערעדט וויפיל געלט דאס וועט אים קאסטן, וואס ער וועט יעצט ווערן א בעל חוב אויף ריזיגע סכומים. און דער איד קומט אריבער צום רב, און פרעגט: "איך בין מחויב דאס צו טון? איך מיין אז אלס טאטע האב איך שוין יוצא געווען 'ידי חובת' איך די לעצטערע יארן, איך האב אים אויפגעצויגן, איך האב אים געגעבן צו עסן און צו טרינקען, איך האב אים געגעבן קליידונג און אלע זיינע צרכים 'בגוף', 'בנפש' און 'ברוח'. איך מיין אז איך בין נישט מחויב מער! ער איז ליידער קראנק? אבער וואס זאל איך טון?! איך בין נישט אויף דער מדרגה צו זיין אזא 'גוטער מענטש' און אוועקגעבן אזויפיל פון זיך! זאלן קומען

ההשפעה' צו געבן און געבן פאר דיין קינד? וויאזוי ווערסטו נישט אויסגענוצט פון געבן אזויפיל?!" וועט ער בכלל נישט פארשטיין די שאלה: "וואס הייסט? איך גיב דען פאר 'יענעם?' איך גיב דאך פאר 'מיר' אליינס! איך האב אזוי ליב מיין קינד, אז ער איז ממש ווי א חלק פון מיר אליינס!". און דער פשט דערין איז, אז וויבאלד א קינד איז א 'התפשטות' פונעם טאטן, קען מען שוין זאגן, אז אליבא דאמת איז עס ממש ווי א חלק פון אים, און עס איז ממש ווי ער גיבט פאר זיך אליינס. און אזוי זעט מען טאקע בחוש, אז די גרעסטע הנאה פאר א טאטע און מאמע איז, מהנה צו זיין זייער קינד.

אויב דער טאטע זוכט בלויז יוצא צו זיין זיין פליכט...

לאמיר זיך פארשטעלן אזא סארט ציור: א טאטע איז באשאנקען געווארן מיט א קינד וועלכער איז נישט אזוי מצליח אין לערנען, און די מחנכים זאגן אים, אז ער מוז דינגען א אינגערמאן וועלכער זאל אביסל צולערנען מיט אים אין די זייטיגע זמנים און אים ארויפארבעטן אין הבנה. אדער למשל: דאס קינד איז א שווער קינד וועלכער ליידט פון געוויסע נפשיות'דיגע פראבלעמען, און די מחנכים רָאָטן אים, צו שיקן דאס קינד צו א מומחה וועלכער קען זיך מטפל זיין מיט דעם סארט פראבלעם, און מאכן א שטיקל לייט פון אים. אדער למשל: דאס קינד איז אזא סארט נאטור וועלכער נויטיגט זיך אין איבריגע אויפמערקזאמקייט, און די מחנכים עצה'ן פארן טאטן, אז ער זאל אוועקגעבן מער צייט פאר דאס קינד במיוחד, און ער זאל זיך אפגעבן מיט אים מער ווי מיט זיינע אנדערע קינדער. און ווי פארשטענדליך, איז דאס נישט לייט פארן טאטן, ער דארף דא טון אן איבערשטרענגונג פון געלט און טירחא. און דער טאטע קומט אריין צום רב און ער פרעגט א שאלה: "איז דאס פארהאן א חיוב על פי תורה, אז איך זאל טאטע מוז זיך אזוי

א 'געבער' איז נאכנישט איינס מיטן 'נעמער' דער מסילת ישראלים ישרים דא אין פרק טז, שטעלט אוועק אלס יסוד, אז איינמאל א מענטש איז 'טהור' - וואס ווי גערעדט אין די פריערדיגע גלילות, מיינט דאס, אז דער מענטש איז 'ריין נשמה'; פונקט ווי ער איז אריגינאל באשאפן געווארן - טוט ער מצוות 'לשמה' אינעם פריערדיגן גליון האט מען מסביר געווען איין הסבר דערין, אז וויבאלד א מענטש איז ריין, קומט ארויס זיין 'טבע הנשמה' וועלכע האט הנאה צו געבן און משפיע זיין, און דעריבער טוט ער א מצוה מיט דער כונה צו משפיע זיין פאר דער שכנה הקדושה. דאס איז אבער נאכנישט דער שלמות פון 'לשמה', ווייל ביי אזא מענטש איז נאכאלץ פארהאן א 'פירוד' צווישן אים מיטן רבנו של עולם. דאס הייסט, ער לעבט בעצם ווי אן אפגעטיילטער מענטש פאר זיך, נאר ער איז א 'בעל חסד' וועלכער איז 'משפיע' פאר דער שכנה הקדושה. דער תכלית איז אבער, צו בויען א 'קשר' מיטן רבנו של עולם, אז דער מענטש זאל לעבן מיט א נאנטקייט צום רבנו של עולם אויף אן אופן פון 'כנסת ישראל עם דודה', וואס מען לעבט צוזאמען 'באהבה ואחוה ושלים וריעות', וואס דעמאלט איז דער ענין פון 'לשמה' א זעלבסט פארשטענדליכע זאך.

א טאטע וועלכער גיבט פאר א קינד - איז 'איינס' מיטן קינד

דער ענין פון 'כנסת ישראל עם דודה' איז באמת נישט שייך מסביר צו זיין, ווייל דאס איז א הרגש וואס א מענטש דארף אליינס שפירן - וואס דאס געשעט טאקע ווען דער מענטש איז לויטער און אריגינאל. אבער דאך קען מען עס אביסל מקרב זיין אל השכל מיט משלים פון דער וועלט. מען וועט אנכאפן א משל פון א טאטן מיט א קינד: דער אויבערשטער האט באשאפן א נאטורליכער הרגש בנפש, וואס א טאטע שפירט א קשר און אהבה צו זיין קינד. ווען מען זאל ווען פרעגן פון א טאטן: "וויאזוי האסטו אין דיר אזא 'כח

ווען די נשמה איז אויסגעטון פונעם גוף, איז די 'נתינה' ריין לשם נתינה! ער מיינט בכלל נישט 'זיך' – אבער ער האט נאכאלץ הנאה דערפון! און פארקערט, עס מוז דוקא צוגיין מיט 'הנאה', ווייל טאמער וואלט ער עס געטון בדרך 'עול' בליט ברירה, וואלט ער דאך נישט געווען קיין ריכטיגער 'משפיע' בלב שלם

ווען 'אנטיגנוס איש סוכו' האט געזאגט: "אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס" – האט ער נישט געמיינט צו זאגן: "זיי א שמאטע און פייניג זיך פארן אויבערשטן". נאר ער האט געמיינט צו זאגן: "טוה זיך ארויס פונעם 'זיך' און אנטוויקל דיין געטליכער טבע! און דעמאלט וועסטו נישט האבן קיין געשמאקערע פארגעניגן ווי צו טון עפעס פארן רבונן של עולם!"

די עסקנים וואס זיי האבן זייער גוטע הערצער, און זאלן זיי זיך אפגעבן מיט אים!"

עס פעלט אים פשוט די 'שרות' פון א טאטן צו א קינד

געווענליך וועט אים דער רב ענטפערן בערך אזוי: 'ר' איד, נעבעך, נעבעך אז דו קומסט בכלל פריגען אזא שאלה... דער פסוק זאגט (קהלת ז, ט): 'עֲשֵׂה הַאֲלָקִים אֶת הַאָדָם יֶשָׁר' - דער רבונן של עולם האט באשאפן א מענטש מיט א גראדקייט און נארמאלקייט, און אויב דו פריגעסט אזא שאלה, ווייזט אויס, אז די 'חשבונות הרבים' האבן

אן אריגינאלער איד - שפירט אן אריגינאלער קשר צום רבוש"ע

פונקט ווי עס איז פארהאן אן אריגינאלן קשר צווישן א טאטן און א קינד, אזוי איז אויך פארהאן אן אריגינאלן 'קשר של אהבה' צווישן א איד מיטן רבונן של עולם; ווי מען זעט אין גאנץ 'שיר השירים', אז דער איד ווערט אנגערופן 'כלה' און 'דעיית' און דער רבונן של עולם ווערט אנגערופן 'דוד' און 'רעי'. און ווען א איד קומט צוריק צו זיין אריגינאלקייט, דאס הייסט, אז ער רייניגט זיך און לייטערט זיך, ביז ער ווערט 'טהור' און לויטער פון אלע 'בלעיות' פון עולם הזה וועלכע איז געווארן איינגעזאפט אין אים - שפירט ער אויטאמאטיש אן 'אהבה', א 'כלות הנפש' און א 'דבקות', וואס עס איז נישט שייך צו זאגן און אראפלייגן מיט ווערטער.

איך טאר נישט אינזין האבן מיין בענעפיט?

ווען א בחור לערנט מסילת ישרים פרק טו, און ער הערט אז מען פארלאנגט פון אים צו דינען דעם רבונן של עולם מיט א ריינקייט 'לשמה' - פארן אויבערשטנס וועגן און נישט פאר זיינע אייגענע פארדינסטן. קען ער אמאל אריבערקומען צום רב, און זאגן - בערך אזא נוסח ווי דער אויבנדערמאנטער טאטע רעדט זיך אויס צום רב: "איך מיינ אז איך בין גאנץ א פיינער בחור, איך לערן און דאווען, איך שטעל זיך צו צו אלע סדרי הישיבה, און אויך אין מיינע זייטיגע זמנים נוץ איך ממש אויס יעדע מינוט! איך ארבעט אויך מיר צו האבן גוטע מדות און איך שטיי אויפן פון מותרות און תאוות. נו, איך מיינ אז איך טוה שוין איבער גענוג פארן רבונן של עולם - לויט מיינ מצב! איך גיב דאך ממש אוועק מיינ גאנצע לעבן פאר אים! נו, טאר איך נישט בעטן גארנישט קיין שר דערפאר? איך מוז אים דינען ממש בחנם און טראכטן גארנישט פון מיר? וואס זאל איך טון? איך בין נאכנישט אויך דער מדרגה פון האבן אזא גוט הארץ, און האבן הנאה בלויז פון משפיע זיין פאר דער שכניה הקדושה! 'לשמה' איז שוין צו א שווערע יגיע פאר מיר! וואס זאל איך טון? איך טראכט נאך יא עפעס פון צוריק באקומען פארן זיך אנשטרענגען און אוועקגעבן אזויפיל פון זיך!"

דו האסט נאכנישט איבערגעטראטן דעם שוועל פון אריגינאלע אידישקייט!

דער רב וועט אים מן הסתם ענטפערן בערך אזוי: "דו ביסט טאקע זייער א פיינער און חשוב'ער בחור, און קיינער האט נישט קיין טענות צו דיר. אבער איין זאך בעט איך דיר: רעד זיך נישט איין, אז דו ביסט שוין 'כמעט' אנגעקומען צום שלימות, נאר עס פעלט דיר נאך בלויז געוויסע הויכע דרגות, ניין! דו ביסט נאך

פארדרייט דיין קאפ, און דו האסט פארלוירן דעם 'שרות' און נארמאלקייט. ווייל א טאטע וואס ער האט נישט דעם נאטורליכן געפיל, וואס א טאטע פילט צו א קינד - איז א קראנקער מענטש! דו ביסט אפשר א וואוילער איד, א טייערער איד און אפילו א חסיד'ישער איד, אבער קיין 'טאטע' ביסטו נישט! עס פעלט דיר דעם הרגש פון א טאטן! ווייל טאמער וואלטו געווען א געזונטער 'טאטע' - וואלטו נישט גערעדט פון 'וצא זיין'! דו וואלט געווען גרייט צו טון וואס אימער, און קיין שום גרעניצן - פארן טובה פון דיין זון! דאס

ב.

כמה לך בשרי: דער צמאון און השתוקקות פון אוהבי ה'

ניטאמאל אנגעקומען צו זיין אן אריגינאלער איד! דו ביסט נאך אזוי פארקריפטל און פארדרייט, אז דו מיינסט נאך נעבעך אז 'לשמה' איז א 'גיעה' און 'עבודה'! דו האסט נאכנישט די נארמאלע אידישע געפילן פון א איד אלס 'חלק אלוך ממעל' - זיך צו שפירן נאנט און 'אינס' ווי א 'רעיית' צום 'דוד'! דו ביסט אפשר א 'תלמיד חכם' און אן 'עובד', אבער קיין נאטורליכער 'איד' - ביסטו נישט! ווייל טאמער וואלטו געווען א 'איד' - מיטן אריגינאלן 'שרות' וואס דער אויבערשטער האט באשאפן דעם איד - וואלט 'לשמה' נישט געווען ביי דיר קיין שום 'גיעה', נאר עס וואלט געווען א פשוט'ע און זעלבסט פארשטענדליכע זאך! דו וואלט נישט געשפירט ווי דו גיבסט אוועק פון 'זיך', און נישט ווי דו 'הארעוועסט' אזוי שווער, נאר דו וואלט געשפירט ווי דו 'באקומסט' דעם גרעסטן תענוג - מיט דעם וואס דו קענסט עפעס טון פאר אים! דו וואלט געשפירט: "הלאי איך קען טון נאכמער און נאכמער פארן רבונן של עולם!". ווייל דער גרעסטער תענוג פון א 'חלק אלוך ממעל' איז, ער זאל קענען עפעס טון מהנה צו זיין את 'קונה', 'יוצרה', און 'בוראה' - און קיין שום 'הוה אמינא' פון 'פארדינען' דערפון! עס פאלט אים בכלל נישט איין אזא סארט מחשבה פון: "וואס וועל איך האבן דערפון?". ממילא - זאגט דער רב צו דעם בחור - דארפסטו נאך ארבעטן זיך אויסצולייטערן, ביז דו וועסט צוריק קומען צו דיין נאטורליכע התקשרות צווישן 'ננסת ישראל עם דודה', און דעמאלט וועסטו אויטאמאטיש שפירן, אז עבודת ה' איז דיין נאטורליכער תענוג, און צו דעם בענקסטו און שטרעבסטו נאטורליך! און דעמאלט וועסטו זען, אז עס איז נישטא קיין שום משל פון קיין שום תאוה און רצון אין דער וועלט - וועלכע מען קען בכלל צוגלייכן צום לעכצן פון דער נשמה, וועלכע לעכצט צו מאכן א נחת רוח צום 'דוד' און 'רעי', דער הייליגער רבונן של עולם!"

דער גרייזיגער בליק אויף חסיד'ישע ספרים

ווען א בחור לערנט חסיד'ישע ספרים, באגעגנט ער זיך אסאך מאל מיט שיינע בחינות און שכליות, וועלכע חידושים און זיסע טייטשן. און עס קוקט אים אויס ווי א 'רוש ספר'! און אפילו ווען ער באגעגנט זיך שוין מיט די קאכעדיגע און פייערדיגע לשונות, וואו די צדיקים געבן ארויס א מורא'דיגן ברען פון אהבת ה' - ווי לדוגמא, אין חובות הלבבות שער אהבת ה' - זעט עס אבער אויס פארן בחור, כאילו דער צדיק האט געוואלט אביסל אנווארעמען דעם הערצער פון די וועלכע לערנען זיין ספר, דערפאר האט ער אביסל אויסגעברייטערט דעם שפראך. און אויב מען קוקט עס און מיט אזא בליק - לערנט מען עס מצות

האט בכלל נישט צו טון מיט א 'גוט הארץ'! אפילו אויב בטבע ביסטו א שלעכטער מענטש וועלכער טראכט נאר פון 'זיך', און איז כסדר נאר פארנומען צו 'נעמען' - וואלטו ווען אויך געדארפט זיין גרייט צו טון אלעס אין דער וועלט צו העלפן דיין קינד! ווייל עס איז דאך 'דיין' קינד! ער איז דאך איינס מיט דיר! דעריבער, אנשטאט צו פריגען שאלות 'צי דו ביסט מחויב', גיי ענדערש צו א מומחה און לערן זיך אויס וויאזוי צוריק צו ווערן א 'שרות'דיגער מענטש, אריגינאל און לויטער - אזויווי דער אויבערשטער האט דיר באשאפן!"

אנשים מלומדה'דיג, מען זיצט און מען לערנט נאך א שטיקל חסיד'יש ספר, און נאך א שטיקל חסיד'יש ספר, אבער דאס הארץ ווערט אים נישט אויפגעשטורעמט.

דער וועג וויאזוי צו לערנען ספרי חסידות: דורכזען וואס עס ליגט אונטער די שורות

בשעת ווען א בחור לערנט חסיד'ישע ספרים דארף ער פארשטיין, אז די מענטשן וועלכע רעדן דא, זענען געווען אוהבי ה'! עס האט געקאכט און געברענט אין זיי א פייערדיגע שלהבת קה פון 'אהבת השם'! און אט די אהבה האבן זיי מצמצם געווען - כדי זיך צו קענען אויסדרוקן - אויף פארשידענע אופנים, צי דורך א טייטש אין א פסוק, צי דורך א הסבר און א שכל'דיגע הבחנה וכדומה. אבער דער עיקר איז, דורכצוזען די 'נשמה' און 'הארץ' וועלכע ליגט אונטער די אלע בחינות און השכלות וואס זיי האבן מחדש געווען! און כל שכן ווען זיי האבן זיך שוין ערלויבט ארויסצושרייבן א לשון פון אהבת ה', דארף מען דארט אודאי פארשטיין, אז זיי האבן נישט חס ושלום געהאט דא קיין שום אגענדע, נאר דאס זענען פייערדיגע געפילן וועלכע האבן זיך שוין אריבערגעגאסן פון הערצער וועלכע האבן כסדר געקאכט און געברענט פאר אהבת ה'! און אונזער עבודה איז, צו דערהערן דורך די ווערטער - וויאזוי עס האט אויסגעזען דער פלאם פייער וועלכער האט געברענט אינעם צדיק'ס הארץ! לדוגמא: עס איז כדאי אריינצוקוקן אין 'סידור שושר העבודה' ביים סוף ספר (הדרכות וצוואה), ווי ער פארציילט אביסל, ווי עס האט געברענט אין אים אהבת ה' א גאנץ לעבן - ממש עד כלות הנפש! און ווי ער האט געהאט בלויז איין חלום און וואונטש: "לעשות נחת רוח ליוצרי ובוראי", און דאס האט געקאכט אין אים כל ימיו, און אים געברענגט צו טון וואס ער האט אלץ געטון! דאס זענען די אוהבי ה', וואס זיי רעדן אן אנדערן שפראך ווי בלויז 'מחויב', 'וצא זיין'. און דאס איז א זאך וואס א בחור דארף עומד זיין און אויפכאפן, און טאמער ער איז נישט עומד דערויף - שטייט ער נאכאלץ פונדרויסן.

נישטא קיין משל צו דער אהבה פון א איד צום רבוש"ע

מען וועט געבן א דוגמא: עס איז פארהאן א באקאנט ווארט פון הרה"ק רבי אהרן קארלינער זי"ע, וואס ער האט געטייטשט די ווערטער פון רש"י אויפן פסוק וואס דוד המלך זאגט אין תהילים (סג, א): "צִמְאָה לָךְ נַפְשִׁי כִּמְהָ לָךְ בְּשָׂרִי" - איך בין דארשטיג און פארבענקט צו דיר רבונן של עולם. זאגט רש"י: "כמה לך בשרי - לשון תאוה

ואין לו דמיון" - 'כמה' איז א לשון פון גלוסטן, און עס איז נישטא נאך א פלאץ אין תנ"ך וואו מען טרעפט אט דעם אויסדרוק פון 'כמהו'. זאגט אויף דעם רבי אהרן קארלינער: "כמה לך בשרי לשון תאוה ואין לו דמיון" - די תאוה און צמאון וואס א אידי בענקט צום אויבערשטן, דאס האט נישט קיין שום דמיון און צושטעל! דאס איז איינס אין דער וועלט, און האט נישט קיין משל דאס מסביר צו זיין!... טאמער א בחור קוקט אן דאס ווארט ווי א שיינער 'חידוש' און א 'כאף' - איז עס נישט עפעס א מורא'דיגער חידוש... אלס דעם 'כח' החידוש' - וואלט א צווייטער אויך געקענט דאס זאגן, און מען דארף נאכנישט זיין קיין רבי אהרן קארלינער צו זאגן דעם חידוש... נישט צוליב דעם 'כאף', האבן זיך די חסידים געשטופט אויפצוקאפן יעדעס ווארט וואס קומט ארויס פון זיי הייליג מויל, און שפעטער האבן זיי דאס איבערגע'חורט' און געקאכט דערין. נאר דער עיקר דא איז וואס עס ליגט 'אונטער' דעם! אז דאס ווארט קומט פון א מענטש וואס האט דאס מרגיש געווען! ער האט גערעדט פון זיך, אז ער שפירט אזא מין צמאון צום רבנו של עולם, אז ער האט נישט קיין דמיון און משל דאס ממשיך צו זיין.

דוד המלך האט געמוזט ערפינדן א נייע ווארט פאר זיין צמאון צום רבוש"ע

מענין לענין באותו ענין: מען קען אפשר זאגן, אז דאס ווארט פון רבי אהרן קארלינער, אז דער 'כמהו' צום אויבערשטן האט נישט קיין צושטעל גייט צוזאמען מיטן פשוט'ן פשט אין רש"י, אז דאס ווארט 'כמה' שטייט נישט נאכאמאל אין תנ"ך. ווייל אינאמת'ן איז שווער: פארוואס טאקע האט דוד המלך גענוצט אזא זעלטענעם לשון ווי 'כמה' - וועלכע מען טרעפט נישט נאכאמאל אין גאנץ תנ"ך? ער וואלט דאך געקענט נוצן די געווענליכע לשונות; ווי 'תב לך בשרי', וכדומה? נאר דער תירוץ איז: דוד המלך האט געשפירט ביי זיך אזא מין 'צמאון' צום אויבערשטן, וועלכע האט נישט קיין שום משל אין דער וועלט; ווי רבי אהרן קארלינער זאגט. און דערפאר האט ער נישט געטראפן קיין שום ווארט אויף דעם; ער האט נישט געוואלט נוצן די געווענליכע לשונות וואס מען נוצט אויך אויף גשמיות'דיגע רצונות און תאוות, ווייל ער האט געשפירט אז דאס איז בכלל נישט דער ווארט דערין; עס האט נישט קיין שום דמיון; און דערפאר האט דוד המלך אויפגעמאכט א נייעם ווארט - כמה לך בשרי - וועלכע שטייט נאכנישט און איז נאכנישט גענוצט געווארן פאר

עפעס אנדערש, און נאר דורכדעם האט ער געקענט אויסדרוקן זיין געוואלדיגן צמאון און אהבה צום אויבערשטן!

דאס טרוקנקייט פון מדבר האט נישט קיין שום משל

על דרך זה: עס שטייט א פסוק אין תנ"ך (הושע יג. ה): "אֲנִי יְדַעְתִּיךָ בְּמִדְבַּר בְּפָאֵךְ תְּלַאֲבוֹתַי" - דער רבנו של עולם זאגט פאר אידן: "איך האב איך מקרב געווען אינעם אויסגעטרוקענטן מדבר. אויפן ווארט 'תלאבות' זאגט רש"י: "תלאבות - אין לו דמיון ופתרון לפי ענינו תל שאובין בו כל טובה ואין מוצאין" - דאס ווארט 'תלאבות' שטייט נישט נאכאמאל אין גאנץ תנ"ך, אבער דאס מיינט, א פלאץ וואו מען גארט און מען לעכצט נאך עפעס גוטס, אבער עס איז נישטא דארט גארנישט צום געפונען, ווייל עס איז ליידיג, פוסט און טרוקן; ווי דער שטייגער פון א מדבר. מען קען זאגן, אז דער 'אין לו דמיון' פון רש"י שטייט זיך אויך מיטן שטייט פון רבי אהרן קארלינער, און עס איז משלים יענעם פסוק. ווייל דער נביא הושע האט געזען בעיני רוחו דעם שרעקליכן 'צמאון' וועלכער הערשט אין א מדבר, וואס דער ערד איז אזוי אויסגעטרוקנט און אויסגעליידיגט פון אביסל לחלוחית, אז כאילו דער ערד דארשט און גלוסט, אז מען זאל משפיע זיין אביסל וואסער דארט. און דער 'צמאון' האט נישט קיין שום 'דמיון' און משל, ווייל עס איז נישטא נאך א זאך אויף דער וועלט, וועלכע איז אזוי 'טרוקן' - ווי א מדבר! ווייל אפילו א מענטש וועלכער איז זייער דארשטיג נאך א לענגערע צייט פון נישט טרינקען - איז ער נאכאלץ פול מיט אסאך לחלוחית. אבער דער מדבר איז ממש ליידיג און 'טרוקן' פון א טראפ לחלוחית. און דערפאר, כדי אויסצודרוקן דעם גרויסן דארשט פון דעם מדבר, האט הושע הנביא געמוזט מחדש זיין א נייעם ווארט 'תלאבות', כדי ארויסצוגעבן עפעס א מין דארשט און טרוקנקייט וועלכער האט נישט קיין שום משל.

אן שפירן נאנטקייט צו דיר בין אין טרוקן ווי א מדבר!

דער אויבנדערמאנטער פסוק: "כמה לך בשרי" האט דוד המלך געזאגט זייענדיג אין מדבר; ווי דער קאפיטל הייבט זיך אן: "מִזְמוֹר לְדָוִד בְּהִיטוֹ בְּמִדְבַּר יְהוָה". און דערפאר איז נתעורר געווארן ביי דוד המלך זיין פנימיות'דיגער צמאון. ווייל דוד המלך האט געזען אין יעדע גשמיות'דיגע זאך א 'רמיזא דחכמה' און א 'משל' צו א דבר

ג.

מתוך שלא לשמה: זיי מגלה דיין טיפע 'לשמה'

נשמה שנתת בי טהורה היא: אין יעדע 'שלא לשמה' - ליגט א 'לשמה'

די גמרא זאגט (סוטה כב): "לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה", אין חסידות שטייטשט מען: "דו לערן אפילו שלא לשמה, ווייל 'מתוך' - אינעווייניג אינעם 'שלא לשמה', 'בא לשמה' - ליגט באהאלטן אויך א 'לשמה'! ווייל מצד די טיפקייט פון דער נשמה - איז עס אלעמאל 'לשמה', נאר די נשמה ליגט אריינגעלייגט אין א גוף - וועלכע מיינט עס 'שלא לשמה'. אבער 'מתוך' - פון דער 'תוכיות' פון דער נשמה - 'בא לשמה', קומט ארויס א חלק פון לשמה. און דאס האבן חז"ל געהייסן: "לעולם ילמוד אדם אפילו שלא לשמה - אפילו אויב דו ביסט נישט מרגיש דיין 'נשמה' און עס זעט דיר אויס אז דו מיינסט נאר 'שלא לשמה', זאלסטו ווייטער לערנען, ווייל דו זאלסט גלייבן אז 'מתוך' - אינעווייניג אינעם 'תוכיות' פון דאס לערנען

רוחני. דערפאר, ווי נאר ער איז אריינגעקומען אינעם 'מדבר יהודה' - וועלכע איז געווען אויסגעטרוקענט פון וואסער; ווי עס שטייט דארט ווייטער: "בְּאֶרֶץ צִיָּה וְעֵינֵךְ בְּלֵי מַיִם". האט דוד המלך געטראכט צו זיך: "דער פלאץ איז דאך אזוי אויסגעטרוקענט, און עס האט זיכער אזא מין צמאון אז מען זאל איר אנטרינקען מיט וואסער, אז עס איז נישטא קיין דמיון צו וואס מען קען מדמה זיין דעם 'צמאון', און דערפאר קען מען עס טאקע אנרופן מיט א נייעם ווארט: 'ארץ תלאבות', ווייל דאס גלוסט מיט אזא מין תאוה וועלכע האט נישט קיין צושטעל". און פון דא איז דוד המלך אריינגעקומען אין זיין עומק הנפש, און ער האט אנגעהויבן זאגן: "רבנו של עולם, איך בין אויך א מדבר! אן דיר, בין איך אזוי אויסגעליידיגט און אויסגעטרוקנט פון יעדעס ביסל חיות און לחלוחית - פונקט ווי דער טרוקענער מדבר וואס איך זעה דא פארנט פון מיינע אויגן! דו ביסט מיינ גאנצער 'חיות'! און אן דיר, האב איך גארנישט וואס צו זוכן - נישט אויף דער וועלט און נישט אויף יענער וועלט! לית לי מגרמי כלום! איך אליינס - האב ממש גארנישט! און דערפאר: "כמה לך בשרי" - האב איך א מורא'דיגער צמאון וואס האט נישט קיין שום דמיון אויף דער וועלט!".

די בושה ווען מען כאפט זיך ווי ווייט מיר זענען פון דער וועלט פון אוהבי ה'

ווען מען הערט זיך צו צום שפראך וואס דוד המלך האבן אלע אוהבי ה' רעדן - שפירט מען אז מיר האבן אפגעשטאט א באזוך אין אן אנדערע וועלט! די מענטשן וועלכע לעבן אין יענע וועלט - זענען אריגינאלע אידן, וועלכע שפירן דעם נאטורליכן געפיל וואס דער איד שפירט צו זיין בורא, און זיי גייען אויס פון כלות הנפש צום רבנו של עולם. און ווען מיר קומען נאכדעם צוריק צו אונזער וועלט, ווערן מיר פארשעמט אז מען דארף אונז הייסן צו ארבעטן אויף 'לשמה'! עס באפאלט אונז א בושה, פארוואס 'שלא על מנת לקבל פרס' זעט אונז נאך אויס ווי א ווייטע זאך אויף וואס מען דארף אסאך ארבעטן! אין דער וועלט פון די אוהבי ה', איז דער גרעסטער תענוג צו טון עפעס פארן בורא, און עס איז נישטא עפעס א גרעסערן תענוג - וועלכע קען דאס באצאלן. איז אנדערע ווערטער: 'שלא על מנת לקבל פרס' איז פשוט דער נאטורליכער גילוי פונעם 'חלק אלוך ממעל', וועלכע האט בטבע אזא סארט קשר צום רבנו של עולם, אז עס זוכט גארנישט מער ווי 'לעשות נחת רוח להבורא יתברך שמו'.

אינדערוואכן דארף א בחור לערנען אפילו 'שלא לשמה'

בכלליות קען מען עס צוטיילן צווישן די וואכנטעג ביז שבת קודש. ווייל אינדערוואכן איז נישט א מענטש אין א מצב פון 'כולו נשמה', נאר ער איז שטארק נשפע פונעם 'גוף' - יעדער איינער לפי ערכו. און א 'גוף' איז א 'מקבל', דער גוף קען נישט מיינען בלויז 'שלא על מנת לקבל פרס', ווייל דער גוף טראכט פון 'זיך' און ער וויל ארויסגיין מיט ריוח דערפון. און דערפאר זאגט מען פאר א בחור אין ישיבה במשך די וואך: "לערן אפילו 'שלא לשמה'! טראכט אז דו לערנסט כדי צו קענען ביים פארהער! אבי, דו זאלסט לערנען פליסיג!". און דאס איז אלעס געבויעט אויף די דברי חז"ל פון 'לעולם יעסוק אדם בתורה

נקודות:

כאטש וואס חז"ל זאגן: "מתוך שלא לשמה בא לשמה", דאך דארף אבער א מענטש צוגיין מיט א שטיקל איידלקייט צו רוחניות, ער זאל נישט זיין אזא 'מגושם' און 'חומר' אין עבודת ה'! עס מוז אים נישט אזוי שטארק אָרן, אז דער חבר איז אויך אביסל מצליח! עס מוז נישט זיין כל כולו 'איך', 'איך' און 'איך' ~

ער טוט חסד כביכול מיטן אויבערשטן! ער האט אינזיין דעם רבנו של עולם און די שכינה - און נישט 'זיך'! ער קומט אָן צו א געוויסע דרגא און השגה פון 'מתחסד עם קונו': "איך דארף גארנישט פאר מיר, איך וויל נאר טון א נחת רוח ליוצרי ובוראי!".

ובמצוות שלא לשמה, וואס דאס גייט בעיקר ארויף אויף אינדערואוואך, וואס מען קען נישט פארלאנגען קיין ריינע 'לשמה' - על כל פנים בתחלת העבודה - דעריבער דארף מען נעמען דעם גוף און אים כאטש מזכך זיין מיט עבודת ה' שלא לשמה!

שבת קען מען לערנען מער 'לשמה'

דער זוהר הק' זאגט אויף שבת (ח"ב רה:): "יומא דנשמתא ולא יומא דגופא כלל" - שבת איז א טאג פון 'נשמה' און נישט פון 'גוף'. און דאס שפירט זיך בחוש דא אויף דער וועלט ביי יעדן איינעם לפי ערכו, אז שבת ווערט ביי אים נתגלה א העכערע געפיל, וואס דאס קומט פון דער התגלות הנשמה - וועלכע רופט זיך 'נשמה יתירה'. און דעריבער, איז טאקע לייכטער פאר א מענטש אום שבת, צו לערנען 'לשמה', וויבאלד די נשמה האט בעצם אזא אהבה און דבקות צום 'דוד', אז מצדה לערנט זי 'לשמה' אייביג - אפילו אינדערואוואך. נאר דער מענטש איז א גאנצע וואך נישט אפן צו די הרגשים וואס זיין נשמה שפירט, ער איז נישט מרגיש במציאות די דאזיגע נשמה'דיגע רייניקייט, און דעריבער ווערן נישט ארויסגעברענגט אירע הרגשים 'מכא אל הפועל'! אבער ווען עס קומט שבת, ווערט נתגלה דער 'כח הנשמה'! דער 'תוך' און 'בכח' קומט ארויס אויך אויף 'בפועל'! און עס ווערט כפשוטו מקוים דער 'בא לשמה' - אז יעצט איז ארויסגעקומען א גילוי, אז אויך א גאנצע וואך - האט ער באמת יא געמיינט 'לשמה'.

שיר השירים ערב שבת צינדט אן דעם ברען פון 'לשמה'

דער מנהג פון ערליכע אידן איז, צו זאגן 'שיר השירים' פרייטאג נאכמיטאג, אדער - לויט אנדערע מנהגים - פרייטאג צונאכט. און דער טעם מנהג איז, וויבאלד עס קומט יעצט אן די 'נשמה יתירה' ווען עס קומען ארויס די כוחות הנשמה, דעריבער וויל מען אריינגיין אין דער מחנה פון די 'אוהבי השם'! דער איד שפירט יעצט א שטיקל קשר צו 'שלא על מנת לקבל פרס'! דער איד איז יעצט אביסל מרגיש דעם 'מים רבים לא יוכלו לכבות את האבהו'! וואס ווי גערעדט, איז טאקע אט דאס די ריכטיגע מדריגה פון 'לשמה' - וואס מען קען ניטאמאל מסביר זיין! עס איז נישט קיין 'שכל' - עס איז א 'טבע'!

דער נאטורליכער געפיל פון א נשמה צום רבוש"ע - העכער פון שכל

עס קאמט אמאל זיין א פשוט'ער איד, וואס ער האט בכלל נישט קיין גרויסע השכלות און שכליות'ן, אבער איינמאל עס קומט שבת, און די 'נשמה יתירה' קומט אריין - לאזט ער זיך דערפון! יעצט איז ער א 'נשמה'! און דער 'לשמה' ווערט נתגלה ביי אים אויף א פשוט'ן אופן - אן קיין גאנצע טיפיקייט. ווידעראום, דער גרויסער עובד, וועט אמאל נישט ווערן אונטערגעצינדן פון דער נשמה, ווייל ער וועט זיך נישט לאזן; ער וועט זוכן א גאנצן צייט דעם 'שכל' און 'הבנה' וויאזוי דאס אנצוכאפן - אבער ער וועט פארפאסן דעם עיקר! די נשמה שבו - וועט פעלן. ווייל די גאנצע עבודה פון 'שכל', איז נאר ארויסצוברענגען די חלקים וואס מען קען נאך מסביר זיין, אבער דאס איז בלויז א 'הכנה', זיך אנצוברייטן צום 'חלק הנשמה' און 'לשמה' - וואס מען קען בכלל נישט מסביר זיין מיט הסברים, נאר דאס איז א נאטורליכער געפיל וועלכע מען שפירט אין א מינוט פון 'טהרה', וואס דעמאלט ווערט אויפגעוועקט דער נאטורליכער קשר 'בין כנסת ישראל לדודה', און אויטאמאטיש וועט ער מיינען בלויז 'לשמה'.

• הנה אצל בני הרה"ק הר"א מדויקוב זי"ע היה סדר מיוחד ביניהם, מי יכנס אצל אביהם הק' בערב שב"ק להביא אליו את הטלית להתעטף בה. פעם אחת כאשר היה זמנו של הרה"ק מראוואדוב זי"ע להכניס את הטלית אל אביו, התבטא הר"א ואמר לו: 'ס'איז נישטא בדורינו איינער וואס זאל אזוי ארום קרייכן מיט די שטיוול אין הימל, ווי דער הייליגער ווישיניצער רב' (אין ברורינו מי שכולו הסתובב כך בשמים עם המגפיים, כמו הרב הקדוש מווישיניצא) - ה"ה הרה"ק בעל 'ארי' דבי עלאי' מווישיניצא זי"ע, והוסיף והפליג במעלתו: 'א קומה שלימה מעילא לתתא ומתתא לעילא, יעדע האר פון זיין בארד איז אויסגעארבעט בלתי לה' לבדו. דער וואס עסט פון זיין קוגל שבת, איז א טובה פאר אים, און פאר דורות, און פאר דורי דורות, און אפשר גאר לעת התחיה'! (הוא 'קומה שלימה' מעילא לתתא ומתתא לעילא, כל שפורה בוקנו מבוררת בלתי לה' לבדו. מי שיאכל מן הקוגל שלו בשבת, תהיה מזה טובה עבורו, ואף לדורות, ולדורי דורות, ואולי אפילו לעת תחיית המתים!).

כאשר שמע הרה"ק מראוואדוב את הדברים, החליט מיד כי הוא מוכרח להיות אצל הרה"ק מווישיניצא ולאכול מן הקוגל שלו בשבת. אבל כל עוד שהיה אביו הר"א בביתו בדויקוב לא רצה הרה"ק מראוואדוב לעזוב את אביו. אכן הרה"א היה נוסע כמה פעמים על שבת למקומות אחרים, והחליט הרה"ק מראוואדוב לעצמו, כי באחת מאותן שבתות שיסע אביו מביתו, יסע הוא לוישיניצא.

כעבור זמן מה אכן הזדמן הדבר, והרה"א התעתד לנסוע מדויקוב לשבת. אבל לפני שנסע מביתו, הזמין הרה"א את כל בניו וקיבצם יחד, והזהירם בגיורת כיבוד אב שהיא אוסר עליהם לעזוב את ההער לשבת הבאה, ואמר זאת בחומרה גדולה 'ס'זאל זיך נישט קיינער דערוואגן' (שאף אחד לא יעזב) לעשות כן. אחר שנים רבות כאשר סיפר זאת הרה"ק מראוואדוב לבניו, אמר להם כי באותה שעה חשב לעצמו: 'וועל איך זיין א שייגעץ, איך וועל עובר זיין אויף כיבוד אב, אבער פון דעם קוגל מוז איך עסן'! (אהיה שייגעץ ואעבור על כיבוד אב, אבל את הקוגל הזה מוכרח אני לאכול!), ואכן קם ונסע על שבת לוישיניצא. [כמובן כי אין לנו כל השגה בדרכי הצדיקים זי"ע אשר מאד עמקו מחשבותיהם ונשגבו דרכיהם. ובפשטות י"ל כי הבין הרה"ק מראוואדוב שלא היתה כוונת אביו אלא לנסותו, אם יהיה הורב חשוב כ"כ בעיניו, עד שיכנס עבורו כן לספק כיבוד אב].

כאשר הגיע לוישיניצא היה זה בערב שבת אה"צ, ומיד ראתה אותו הרבנית שהיתה בתו של הרה"ק בעל 'ישמח משה' זי"ע והכירה אותו, שהרי הוא היה חתנו של בן אחיה הרה"ק בעל 'ייטב לב' זי"ע. שלחה הרבנית את הגבאי אל

ויהי כאשר חזר הרה"א לביתו אחר שב"ק, פנה הרה"א אל בניו ושאל אותם: 'איז איינער אוועק געפארן אויף שבת?' (האם יש מיכס נסע מכאן לשבת?), ענו כולם ואמרו כי 'משה'לע' - הלא הוא הרה"ק מראוואדוב - נסע לוישיניצא. קרא לו הרה"א ואמר: 'ענו, האסט עובר געוועהן אויף כיבוד אב, זאג כאטשיג וואס דו האסט געזעהן?' (נו, עברת על כיבוד אב, אמור לפחות מה ראית שם). ענה הרה"ק מראוואדוב ואמר לו: 'טאטע, אויב ס'וועט דיר נישט פארדריסן' (אבא, אמר לך רק אם זה לא יצער אותך), ענה הרה"א: 'ניין, ס'וועט מיר נישט פארדריסן' (לא, זה לא יצער אותי). אמר הרה"ק מראוואדוב: 'איך האב צום ערשטן מאל געזעהן א רבין'! (ראשונה ראיתי רבין). טפח הרה"א על כתפיו, ואמר: 'גוט'ס געפעלט גוט'ס'! (טוב מוצא חן בעיני טוב), ובזה הסכים עמו למפרע על כל הדבר.

שנים רבות אחר זה המעשה, בהיות כבר הרה"ק מראוואדוב אבד"ק בראוואדוב, והאריה דבי עלאי כבר לא היה בזה העולם. פעם אחת נפל הרה"ק מראוואדוב למשכב, והיה חולה מאד עד אשר התייאשו הרופאים ממנו, וכבר שכב בלי הכרה עם חוס גבוה, ולא ידעו מה אפשר לעשות עמו. פתאום ראו איך הוא מרים את ידו הק' ומורידה, ומיד התחיל להזיע וירד חוס גופו, עד שאחר זמן מה פתח את עיניו הק' וכעבור זמן לא רב הביא לגמרי. כאשר התעורר מחוליו סיפר לבניו הק': 'איך האב געזעהן דעם ווישיניצער רב, האב איך אים געזאגט: 'איך האב געהאט פון אייער קוגל שבת, איך בין יעצט אין א עת צרה, זע מיר צו העלפן'. האט ער מיר געזאגט אז איך וועל האבן א רפואה שלימה, האב איך אים געזאגט 'איך גלייב נישט, געבט מיר די האנט', האט ער מיר געגעבן די האנט' (ראיתי את הרב מווישיניצא, ואמרתי לו: 'אכלתי מן הקוגל שלכם בשבת, וכעת הנני בעת צרה, ראו נא לעזור לי'. ואמר לי כי אכן תהיה לי רפואה שלימה, אמרתי לי: 'איני מאמין לכם, תנו נא את ידכם אלי, ואכן נתן לי את ידו), וכך זכה הרה"ק מראוואדוב בזכות אותה שבת לרפואה שלימה.

פריש איבער געדווקט

עבודת ימי השובבי"ם:
אוועקנעמען דעם תענוג
פון 'גשמיות' צו 'רוחניות'

עם קדוש אתה:
די קדושה פון כלל ישראל
איז נישטא ב"י קיין שום אומה ולשון

וינס ויצא החוצה:
די נדרים און סייגים וואס א
חסיד'שער בחור דארף זיך מאכן

צו באקומען
אין אלע ספרים געשעפטן

המחבר: הרב אברהם גולדפארב
העורך: הרב יצחק יוסף גולדפארב
המפיץ: מוסד תורת אברהם

המחצת שארית:
718-812-5120